

Miljøpartiet De Grønne

Miljøpartiet De Grønne (MDG) vokser på meningsmålingene og kan for første gang bli representert på Stortinget. Men hva slags parti er dette? Hvilken politikk vil det føre? Og stemmer det at partiet er uavhengig av de to blokkene i norsk politikk?

MDG er et parti med voksesmerter. Vi kan ikke forvente at et såpass nytt parti har politisk spisskompetanse og et konsistent program. Partiet sier da også selv at det vil lytte til innvendinger mot programmet, og at det gjerne vil ha innspill.

MDGs arbeidsprogram er på hele 71 sider. Når det gjelder partiets kjernesaker bærer programmet preg av en tro på sterke incentiver og en sterk statsmakt (særlig i miljø saker), økte offentlige utgifter og høye skatter. Miljø saken er et etisk, grunnleggende spørsmål. Sett utenfra fremstår partiet som et parti i skjæringspunktet mellom en livssynsorganisasjon og et politisk parti. Holisme, som hos Spinoza, og dypøkologi, som hos Arne Næss, står formodentlig sterkt blant mange av partiets aktive:

Miljøpartiet De Grønnes mål er et medmenneskelig samfunn i økologisk balanse. Økonomien skal underordnes sunne økologiske prinsipper og fremme fred og rettferdighet både lokalt og globalt. Livskraftige lokalsamfunn, i hovedsak basert på lokale ressurser er en forutsetning for å nå målet. Vi tar mål av oss til å utforme en helhetlig politikk for nåtid og framtid, basert på tre grunnleggende solidaritetsprinsipper: solidaritet med andre mennesker, solidaritet med fremtidige generasjoner og solidaritet med dyr og natur.

I og med at dyr og natur har en egenverdi som har krav på solidaritet og egne rettigheter, går også tankene til oppfatningen om at naturen har et eget vesen. Dette er nye tanker i norsk politikk. Enkelte sammenligner MDG med Framtiden i våre hender, og det kan det være noe i.

IKKE BLOKKUAVHENGIG

Partiet profilerer seg som blokkuavhengig, men en slik profil er usynlig i partiets praksis og idégrunnlag. Oppsummert er MDGs støtte til den politiske venstresiden konsekvent og nesten uten unntak og helt uten unntak der blokkpolitikken faktisk gjør seg gjeldende, noe som i ikke alltid er tilfellet i de små kommunene.

Vi har sett på hva MDG i praksis stemmer og hvilken «side» de har støttet i alle de 16 kommunestyrene og det ene fylkestinget der MDG er representert. Vi har snakket med de ulike kommune- og bystyrenes administrative sekretariater og også noen av partienes sekretariater. Videre har vi gått gjennom ulike protokoller og referater fra kommunestyremøtene og vektlagt MDGs stemmegiving spesielt ved valg av ordfører og eventuelt byråd, og hvilket budsjettalternativ partiet har støttet. Dette fordi disse sakene ikke dreier seg om spesielle politiske særtemaer, men de store, overordnede og prinsipielle spørsmålene som har stor innvirkning på resten av politikken. Undersøkelsen er gjort tilbake til da kommunestyrene ble konstituert etter kommunevalget i 2011.

I **Trondheim** støttet MDG det rødgrønne flertallsstyret i byen, både ved valg av ordfører og ved å inngå i et budsjettsamarbeid sammen med Ap, SV, Sp og KrF. Høyres gruppeleder Yngve Brox i bystyret i Trondheim sier

at MDG hele tiden har vært en del av det rødgrønne samarbeidet, og i de fleste saker er partiet godt plantet til venstre for Arbeiderpartiet.

I **Bergen** er MDG ikke et støtteparti for det styrende byrådet, som har et flertall bestående av Høyre, FrP og KrF. MDG gikk sammen med Rødt, SV og Sp i forslaget om å avskaffe parlamentarisme i Bergen. Ved valg av byråd stemte alle opposisjonspartiene, inkludert MDG, blankt. MDG støttet heller ikke de borgerlige partiene i valg av ordfører. I avstemningene om budsjett i Bergen stemte MDG enten sammen med opposisjonen (Ap, SV, Sp, Rødt, Venstre og Byluftslisten) eller for eget forslag. I revidert budsjett for 2013 stemte MDG sammen med Rødt og SV.

Det ble fremmet mistillitsforslag mot byrådet i Bergen høsten 2012, og MDG var blant forslagsstillerne.

Våren 2013 ble det fremmet et innbyggerinitiativ i Bergen bystyre om sosiale boliger. Rødt fremmet et radikalt forslag som kun MDG og SV støttet. Det ble også fremmet et forslag fra SV om «skatteparadisfrie sone» i Bergen. Forslaget fikk kun støtte fra Rødt og MDG.

I **Oslo** er MDG en aktiv støttespiller for opposisjonen og stemte sammen med Ap, SV og Rødt mot flertallsbudsjettet fra Høyre, Venstre, FrP og KrF. I mange andre saker, som for eksempel innføring av eiendomsskatt, stemte MDG sammen med Rødt. Det samme gjaldt tiltaksplan mot tagging, hvor MDG og Rødt stemte i mot.

I samferdsels- og miljøkomiteen i Oslo bystyre har MDG et aktivt samarbeid med Ap ved at MDG har en vararepresentant for Arbeiderpartiet. Tilsvarende kan vi se i **Sveio** kommune, der MDG møter som vararepresentant for SV.

I **Tromsø** støttet ikke MDG de borgerlige partienes ordfører kandidat, men hadde felles forslag med Ap, SV og Sp. Ved valg av byråd stemte MDG sammen med Ap, SV, Sp og Rødt. Ved behandlingen av budsjett for 2013 fikk forslaget fra byrådspartiene Høyre, FrP og Venstre støtte fra KrF. MDG stemte mot, sammen med Ap, SV, Sp og Rødt.

I **Kristiansand** stemte MDG mot budsjettet for 2013 fra flertallspartiene Høyre, KrF, FrP og Pensjonistpartiet. MDG stemte også mot helhetsbudsjettet sammen med en representant fra Demokratene. De øvrige 51 medlemmer stemte for etter at de øvrige budsjettforslag var nedstemt. MDG støttet heller ikke ordfører Arvid Grundekjøn fra Høyre, men stemte på Aps motkandidat.

I **Stavanger** stemte MDG mot Høyres kandidat til ordfører. Flertallet består av Høyre, Venstre, KrF, Sp og Pensjonistpartiet, mens mindretallsfløyen, som MDG inngår i, også består av Ap, SV, FrP og Rødt. Ved behandlingen av budsjett for 2013 fremmet flertallspartiene et felles forslag som ble vedtatt, mens alle opposisjonspartiene stemte for sine egne forslag.

I forbindelse med **Nesodden** kommunestyres behandling av budsjett for 2013 fremmet Ap, SV og MDG et felles budsjettforslag som oppnådde flertall med støtte fra Rødt. Dette ble satt opp mot et budsjettforslag fra Høyre, FrP, Venstre og KrF, som utgjør mindretallet. Ved valg av ordfører støttet MDG SVs ordfører kandidat i valget mellom de to kandidatene fra Ap og SV. MDG fremmet motkandidat mot Høyres varaordfører kandidat. MDGs kandidat fikk støtte fra SV og Rødt, men oppnådde ikke flertall.

I **Mandal** kommune var det et samarbeid mellom Ap, SV, KrF, Venstre og MDG om valg av ordfører fra KrF og varaordfører fra Ap. Høyre, FrP og Sp fremmet et alternativ med FrP som ordfører og Høyre som varaordfører. Her satt MDG på vippen, ved at henholdsvis Ap, SV, KrF og Venstre, og på den andre siden Høyre, FrP og Sp,

begge har 17 stemmer. MDG valgte da å stemme på ordfører/varaordfører fra KrF og Ap i stedet for fra FrP og Høyre. Ved behandlingen av budsjettet for 2013 fremmet FrP, Høyre, Sp og én uavhengig representant (tidl. KrF) et flertallsforslag. Venstre fremmet et alternativt budsjett, Ap hadde endringsforslag og KrF, MDG og SV fremmet et fellesforslag.

I **Lillehammer** kommune ble det ved valg av ordfører fremmet et forslag på vegne av Ap, SV, Sp og Rødt en ordfører fra Ap og varaordfører fra Sp, som oppnådde flertall. Alternativt forslag var fra Høyre, Venstre, FrP, KrF og MDG med ordfører fra Høyre og varaordfører fra Venstre. I behandlingen av budsjettet for 2013 var det et budsjettssamarbeid mellom Ap, SV, Sp og Rødt og et tilsvarende mellom Høyre, Venstre, FrP og KrF. Der det var forskjeller, støttet MDG venstresidens forslag.

I **Vestvågøy** fremmet Høyre, Ap, KrF og SV et felles budsjettforslag. Sp hadde eget forslag, og FrP hadde eget forslag. Venstre og uavhengige (tidligere MDG) hadde felles forslag. Høyre, KrF, Venstre, SV, Sp og MDG gikk sammen om en felles politisk plattform i "Vestvågøyløftet" og et posisjonssamarbeid etter valget i 2011. Høyre fikk ordføreren og Sp varaordfører. Sp og Venstre trakk seg i 2013 fra dette samarbeidet. MDGs representant har meldt seg ut og møter i dag som uavhengig representant i kommunestyret.

I **Halden** er det Høyre, Venstre, KrF, Sp og MDG som inngikk samarbeid etter valget i 2011, hvor Høyre fikk både ordfører og varaordfører. Ap, SV og Pensjonistpartiet hadde også et felles samarbeid. FrP står alene. Ved behandlingen av budsjettet for 2013 fremmet de to samarbeidskonstellasjonene sine alternative forslag og Frp sitt eget. MDG har i 2013 trukket seg fra dette samarbeidet og har varslet at de vil stemme fra sak til sak.

I **Porsgrunn** er det et samarbeid mellom Ap, Høyre og KrF som sikret ordfører fra Ap og varaordfører fra Høyre. By- og Nærmiljøpartiet (BNP) er tredje største parti. I vedtakene om budsjett for 2013 har Ap, Høyre og KrF en del felles forslag. Der forslagene ikke er enstemmige eller bare har eget partis oppslutning, står BNP, MDG og SV oftest sammen.

I **Ås** kommune har Ap ordfører og Sp varaordfører etter et felles forslag fra Ap, SV, Sp og Venstre. Høyre fremmet eget forslag på ordfører fra Høyre, subsidiært varaordfører fra Høyre, som bare oppnådde Høyres stemmer.

Ved budsjettbehandlingen for 2013 fremmet Ap, Venstre, Sp, KrF og Frp et felles forslag til budsjett og handlingsplan for 2013. Høyre og SV fremmet egne forslag. MDG hadde ikke eget forslag, men stemte for SV sitt alternativ.

I **Flakstad** kommune var det er valgteknisk samarbeid mellom Ap, MDG og en bygdaliste (FDL) som medførte at FDL fikk ordføreren og Ap varaordføreren. Høyre, Venstre, KrF og SV er ikke representert i kommunestyret. Ved budsjettbehandlingen tar 2013 var det samme konstellasjon (Ap, MDG og FDL) som utgjorde flertallet for budsjettet.

I **Aurland** kommune ble forslaget fra Høyre på valg av ordfører støttet av Ap og Venstre, mens motkandidaten fra Sp fikk støtte fra MDG. Ingen andre partier er representert i kommunestyret. Når det gjelder behandlingen av budsjettet for 2013 var alle vedtak enstemmige.

I **Meland** kommune ble det ved valg av ordfører fremmet tre kandidater, en fra Høyre, en fra Ap og en fra Sp. Høyres kandidat fikk støtte fra KrF, FrP og Venstre og ble valgt. Ap fikk støtte fra SV, Rødt og MDG, og Sp fikk kun egne stemmer. Ved valg av varaordfører foreslo Høyre en kandidat fra Venstre som fikk støtte fra KrF og FrP, og som ble valgt. Ap, Sp, SV, Rødt og MDG foreslo en kandidat fra samarbeidslisten mellom SV og Rødt. Ved behandlingen av budsjett for 2013 fremla posisjonspartiene Høyre, FrP, KrF og Venstre et budsjettforslag.

Ap og Samarbeidslisten SV og Rødt fremmet et alternativ i formannskapet som ble støttet av Sp og MDG i kommunestyret.

I det eneste Fylkestinget hvor MDG er representert, i **Hordaland**, støttet MDG Aps kandidat ved valg av ordfører sammen med Sp, SV og Rødt. Høyres kandidat ble valgt med støtte fra FrP, KrF og Venstre. Den samme stemmefordelingen hadde man ved valg av ordfører, hvor MDG støttet Sps kandidat fremfor kandidaten fra Venstre. Ved behandlingen av budsjettet fremmet FrP, Høyre og Venstre et felles forslag. Ap, KrF, Sp, SV og MDG hadde alle egne forslag.

RØD POLITIKK

Et eksempel fra programmet på at MDG i all hovedsak er et venstresideparti, er at MDG deler den radikale venstresidens NATO-motstand, uten at det gis en fornuftig begrunnelse for hvorfor dette må være De grønnes politikk. Partiet setter som en forutsetning for videre deltakelse at "NATO skal være en forsvarspakt», og at «alliansen må fraskrive seg den selvbestaltete retten til forkjøpsangrep." MDG vil avlyse kjøpet av jagerflyet F-35 og stanse eksport av krigsmateriell.

Vi ser også at MDG er et radikalt og rødt parti i en lang rekke andre saker. MDGs program krever dyptgripende reformer av det norske samfunn. Partiet vil blant annet halvere norsk oljeindustri innen 20 år, forby finansvirksomhet "uten påviselig samfunnsnytte" og begrense størrelsen på banker og andre finansinstitusjoner.

Partiet vil ha høyere skatter, en redusert finanssektor og økte avgifter på biler, flyreiser og strøm. Veiutbyggingen skal kuttes dramatisk, og i tillegg skal oljenæringen, vår største eksportindustri, avvikles. MDG vil øke formuesskatten og begrense rentefradraget, og kommunene skal gis anledning til å øke sine inntekter ved å fjerne maksimalgrensene for kommunale skattesatser.

I tillegg har MDG programfestet et såkalt føre-var prinsipp: "Heller enn et voksende materielt forbruk av begrensede ressurser vil vi prioritere bevaring og restaurering av økosystemer, arts mangfold og ressursgrunnlag. Derfor legger Miljøpartiet De Grønne føre-var prinsippet til grunn for vår politikk. Det innebærer at vi skal sette miljøet først der det er ufullstendig kunnskap eller handlinger som potensielt kan ha irreversible og alvorlige konsekvenser." Her er det særlig interessant å stille spørsmål ved rettsikkerheten for den enkelte og for næringslivet i eventuelle tvistesaker.

I tillegg ønsker MDG at kommunale boliger skal utgjøre minst 25 prosent av nybyggingen, inntil behovet for boliger er dekket. MDG ønsker et eget program i regi av Husbanken for å bidra til at dette målet blir nådd.

MDG fremmer ideen om økonomisk demokrati. Fellesskapet skal sørge for "rettferdig fordeling og omfordeling av godene". I MDGs program står følgende: "Rettferdig fordeling mellom individer, lokalsamfunn, grupper og land er en forutsetning for å gi alle mennesker muligheten til å leve rike, trygge og frie liv. Jevn fordeling av godene er nødvendig for å sikre økologisk bærekraft, livskvalitet og fredelig samkvem mellom ulike land og nasjoner ... Vi setter personlig frihet høyt, men da en grønn frihet der solidaritet og medfølelse setter grensene for individuell frihet – ikke omvendt." Det er den individuelle friheten som er fundamentet i en liberaldemokratisk stat. Frihet er ikke gitt oss fra oven. Det er vi, altså folket, som tillater myndighetene å begrense vår handlingsfrihet i noen grad. Programmet til MDG er annerledes. Et godt samfunn er i MDGs verden et fellesskap hvor individets frihet utgjør en potensiell trussel. Vi skal være frie så lenge vi ikke går på tvers av fellesskapets interesser. Hva dette fellesskapet til enhver tid innebærer er ikke lett å vite, men sannsynligvis er dette en politisk størrelse mer enn en faktisk størrelse.

MDG er også, langt på vei, tilhenger av såkalt *direkte demokrati*:

Gang på gang erfarer vi at det eksisterer en avgrunn mellom befolkningen og dens valgte representanter. Politikere tar avgjørelser i saker som ikke er programfestet, men som kan ha alvorlige konsekvenser. Det er nok å nevne salg av energiverkene. Når slike og lignende saker behandles, er det viktig at alle som berøres av den får være med på avgjørelsen. Langt fra å være våre ydmyke representanter, regjerer politikere som om de og deres parti eier fellesskapets midler og er befolkningens foresatte. Miljøpartiet De Grønne søker ikke representativ makt for å beholde den selv. Vi vil tvert imot styrke befolkningens direkte deltakelse. Vi mener at alle voksne mennesker har like stor rett til å medvirke til å virkeliggjøre drømmen om et bedre samfunn.

Partiet ønsker altså større bruk av folkeavstemninger og andre beslutningsprosesser som svekker det representative demokratiet.

Konklusjon: Det er lite hold i påstanden om at MDG er et blokkuavhengig parti. Mange av de viktigste sakene i partiets program ligger et godt stykke til venstre for SV. I tillegg viser det seg at MDG sjelden eller aldri stemmer med den borgerlige siden på kommunenivå. Talskvinne i MDG, Hanna E. Marcussen, sa senest den 2.9. til Nettavisen at det er helt uaktuelt å støtte en regjering hvor FrP inngår som del av det parlamentariske grunnlaget. Marcussen forteller at det ikke spiller noen rolle om FrP er med i regjering eller bare er støtteparti for en regjering.

Vår undersøkelse viser ikke bare at MDG aktivt støtter venstresiden i politikken, men at partiet også har et formalisert samarbeid flere steder ved å fremme felles forslag. Selv i små kommuner, hvor det ofte blir spesielle samarbeidskonstellasjoner på grunn av personlige relasjoner, spesielle lokale forhold, bygdelister og fordi noen av de etablerte partiene ikke er representert, kan vi se at MDG som oftest stemmer sammen med partiene på venstresiden.

Dette rimer også med situasjonen for MDGs søsterpartier i Europa, der det er en meget klar tendens at De Grønne samarbeider med partiene på venstresiden og ikke fremstår som mer blokkuavhengig enn andre partier.

FORFATTER: Notatet er skrevet av Bård Larsen og Ståle Hagen i Civita. bard@civita.no / stale@civita.no